

معرفی کتاب

راهکارهای آموزش تاریخ

به کوشش دکتر نصرالله صالحی

نشر: شورا، چاپ اول

اکرم علیخانی

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد، ۲۱۹ صفحه دبیر علوم اجتماعی شهر تهران

تهران: ۱۳۸۸

قیمت: ۳۲۰۰ تومان

مجموعه‌ی فوق شامل مقالات متعدد از مؤلفان داخلی و خارجی در مورد آموزش تاریخ است. نویسندگان این مجموعه، که همه از مدرسان دوره‌های تحصیلی مختلف و کارشناسان تألیف کتب درسی تاریخ‌اند که تجربه‌های شخصی خود را بازگو نموده و برای نخستین بار کتابی در زمینه‌ی آموزش تاریخ را منتشر کرده‌اند. کتاب در پنج بخش فراهم آمده است.

بخش اول: سه مقاله در مورد مباحث نظری آموزش تاریخ؛

بخش دوم: چهار مقاله شامل آموزش تاریخ در مدارس؛

بخش سوم: چهار مقاله در رابطه با آموزش تاریخ؛

بخش چهارم: سه مقاله در ارتباط با وسایل کمک آموزشی

تاریخ؛

بخش پنجم: چهارمقاله درباره‌ی اهمیت قصه و داستان در

آموزش تاریخ.

در ادامه هر یک از مقالات را معرفی می‌نماییم:

- تاریخ چیست و مورخ کیست؟- نوشته‌ی: مارین

اندرسون، ترجمه‌ی: دکتر نصرالله صالحی

مؤلف تاریخ را آموختن گذشته برای فهمیدن حال تعریف

کرده و پس از توضیحی آورده است که واقعیت‌های زندگی

امروز ما را، میراث گذشته تشکیل می‌دهد و مورخان با استناد

به منابع مکتوب و غیر مکتوب تلاش می‌کنند به درک روشنی از گذشته دست یابند تا بتوانند از تاریخ تصویری مبتنی بر حقیقت ارائه دهند. آنان، همانند کارآگاهان، با استفاده از منابع متنوع سعی در بازسازی گذشته دارند و با طرح سؤالاتی فرضیه‌ای را مطرح کرده و با آزمون صحت و سقم آن‌را با توجه به داده‌های منابع تاریخی می‌سنجیدند. البته قبل از ورود به پژوهش، منابع را

نقد و بررسی می‌کنند تا بتوانند به شواهد کافی برای اثبات نتایج پژوهش خود دست یابند.

- جایگاه درس تاریخ در نظام تعلیم و تربیت؛ نوشته: دبلیو. اچ. برستون. ترجمه: عزت‌الله زارع - منصور چهارزی.
نویسنده معتقد است در تدریس تاریخ، دو عامل بر شیوه‌هایی که معلم به کار می‌برد حاکم است: اول، دانش‌آموز و توانایی محدود او، دوم، ماهیت موضوع یا مهارتی که در صدد آموزش آن هستیم. نگارنده سه دیدگاه را در مورد ارزش درس تاریخ در تعلیم و تربیت بررسی کرده است ۱. دیدگاهی که معتقد است وجود درس تاریخ در تعلیم و تربیت حیاتی است ۲. دیدگاهی که تاریخ را به واسطه‌ی تقابلی که با زمان حال دارد جالب توجه می‌داند ۳. دیدگاهی که معتقد است درس تاریخ، به‌عنوان شاخه‌ای از جامعه‌شناسی، می‌تواند قوانین حاکم بر کل رفتار اجتماعی را مشخص می‌کند. نویسنده با بررسی و تحلیل هر یک از این سه دیدگاه، هدف اساسی درس تاریخ را ایجاد علاقه‌ای پایدار به مطالعه‌ی گذشته در دانش‌آموزان می‌داند تا این عادت در دانش‌آموز ایجاد شود که تاریخ را برای لذت بردن مطالعه کند. پس هدف نهایی تدریس تاریخ، حتی پس از اتمام تحصیل، تربیت افرادی علاقه‌مند به خواندن تاریخ است.

- درس تاریخ و مسئله‌ی حفظ کردن آن؛ دکتر عبدالرسول خیراندیش

نویسنده ضمن اشاره به این‌که هیچ درسی مانند تاریخ به دلیل حفظی بودنش مورد انتقاد قرار نگرفته، آورده است که عموم مردم، حتی معلمان، تصورشان بر این است که تاریخ درسی است حفظی و این امر در زمان حال که کاربردی بودن علم حائز اهمیت است، موقعیت تاریخ را به مخاطره می‌اندازد. یونسکو در این رابطه هدف آموزش تاریخ را تبدیل فهم ناپایدار و غیر قابل دوام به فهم پایدار و قابل دوام اعلام کرد اما عملاً نتوانست مشکل را حل کند. البته هنوز هم به درستی معلوم نیست حفظ کردن چرا مورد انتقاد قرار می‌گیرد. مؤلف به بررسی ابعاد حفظی بودن درس تاریخ می‌پردازد و راه‌حلهایی در این مورد پیشنهاد می‌دهد.

- تاریخ در مدارس ابتدایی؛ مسعود جوادیان

نویسنده‌ی این مقاله در مقدمه، با بیان انتقاداتی که در مورد درس تاریخ وجود دارد و مشکلاتی که در این مدارس و جامعه با آن مواجه است، توجه خواننده را به نکاتی جلب نموده است از جمله این‌که: در دوره‌ی ابتدایی، اهدافی کلی چون آمادگی برای زندگی اجتماعی، عشق به میهن و... وجود دارد و هر کدام از درس‌های پایه‌های مختلف، جهت تحقق بخشی از این اهداف در نظر گرفته شده است.

اهداف آموزش و پرورش نیز با توجه به نیازهای فراگیران،

مقتضیات و ضرورت‌های زمان مشخص شده است. برای بقا و استمرار فرهنگ و تمدن، هر جامعه‌ای باید میراث خود را به نسل‌های آتی انتقال دهد و در حال حاضر آموزش و پرورش اصلی‌ترین نهادی است که این مهم را عهده‌دار است. درس تاریخ دانش‌آموزان را برای زندگی اجتماعی آماده و زمینه را برای رشد تفکر فراهم می‌کند. از مهم‌ترین رسالت‌های این درس آشنایی کلی با گذشته‌ی سرزمینی است که در آن زندگی می‌کنیم.

فهم ایثار و فداکاری پیشینیان جز از طریق مطالعه‌ی تاریخ امکان پذیر نیست؛ بنابراین آمادگی برای خدمت به کشور و فداکاری جهت حفظ آن از اهداف درس تاریخ است. نگارنده سپس به نکات مهمی در مورد ضرورت وجود درس تاریخ در برنامه‌ی درسی دوره‌ی ابتدایی، عدم لزوم حفظ مطالب کتاب به خصوص اسم‌ها و سال‌ها، کسل‌کننده نبودن درس برای دانش‌آموزان و نیز لزوم علاقه‌مندی آموزگاران به درس تاریخ، اشاره می‌کند و به معرفی نمونه‌هایی از کتاب‌های درسی سایر کشورها و ارائه‌ی اطلاعاتی در مورد چگونگی روش تدریس تاریخ می‌پردازد. نویسنده پس از آن که مکان، زمان، تغییر و توالی را از مهم‌ترین رکن‌های آموزش تاریخ معرفی می‌کند مطالبی را در مورد ارزش‌یابی تاریخ و انواع ارزش‌یابی بیان می‌کند، و در آخر توصیه‌هایی در مورد امتحانات و نمونه‌هایی از پرسش‌های امتحانی درس تاریخ ابتدایی ارائه می‌دهد.

- عناصر سه‌گانه‌ی زمان، مکان و علیت در کتاب‌های تاریخ دوره‌ی راهنمایی؛ دکتر عبدالرسول خیراندیش

مؤلف هر واقعه‌ی تاریخی را شامل سه جزء زمان، مکان و علیت می‌داند و می‌گوید در شرح هر واقعه‌ی تاریخی باید به سؤالات زیر پاسخ گفت: ۱. چه زمانی رخ داده است؟ ۲. در کجا رخ داده است؟ ۳. چرا و چگونه رخ داده است؟. خرد انسان بدون وجود این سه عنصر تصویری از وقایع تاریخی ندارد و بدون هر یک از این سه، نقل هر واقعه جنبه‌ی تخیلی و نظری می‌گیرد. اهمیت این نکته در درس تاریخ دوره‌ی راهنمایی از این جهت است که، از اهداف مهم این درس در این مقطع، درک واقعی تاریخ است؛ یعنی شناخت اجزاء و لوازم ضروری تشکیل و تکوین هر واقعه، آن چنان که بدون حضور آن اجزاء، یک واقعه‌ی کامل امکان‌پذیر نباشد. نگارنده، درس تاریخ در سه دوره‌ی تحصیلی را دارای سه صورت متفاوت می‌داند:

۱. دوره‌ی ابتدایی، درس تاریخ به دلیل وضعیت سنی و ذهنی دانش‌آموزان باید متکی بر تخیل باشد. ۲. درس تاریخ دوره‌ی راهنمایی، به دلیل رشد نسبی ذهن دانش‌آموزان و هم این‌که آخرین مرحله‌ی آموزش عمومی است، باید جامع معارف مورد نیاز زندگی اجتماعی باشد ۳. درس تاریخ در دوره‌ی دبیرستان،

به دلیل توانایی‌های ذهنی پیشرفته‌ی دانش‌آموزان و نیاز جوانان به تعیین رشته‌ی تحصیلی در آینده، باید بر اساس درک تفسیری تاریخ باشد.

واقعه‌ی تاریخی چیست؟ منظور از واقعه‌ی تاریخی تمییز و تشخیص واقعه‌ی تاریخی از رخدادهایی است که در ذهن انسان خلق می‌شود؛ یعنی محصول تخیل و استنباط است نه بیان امری که قبلاً رخ داده است. نویسندگان در این‌جا به بیان تفاوت افسانه و تاریخ می‌پردازد و بیان می‌کند که هر یک از پایه‌های دوره‌ی راهنمایی به شناخت یکی از موارد زمان، مکان و علت می‌پردازد. سال اول شناخت تأثیر مکان در تاریخ، سال دوم شناخت تأثیر زمان در تاریخ و سال سوم شناخت علت در تاریخ را مورد توجه قرار می‌دهد. این تقسیم‌بندی جهت سهولت در یادگیری است و گرنه هر واقعه‌ی تاریخی عناصر سه‌گانه‌ی فوق را دارا می‌باشد. نگارنده با عنوان کردن مثال‌هایی از دروس مختلف سه پایه‌ی راهنمایی و ذکر صفحات آن‌ها، هر کدام از مفاهیم سه‌گانه را به تفکیک بیان می‌دارد.

- روش آموزش تاریخ در دوره‌ی راهنمایی؛ دکتر نصرالله صالحی

نویسنده نخست از این‌که در بعد آموزشی به درس تاریخ و سایر دروس علوم انسانی، نسبت به علوم تجربی، بی‌مهری شده است انتقاد کرده و یکی از راه‌های مقابله با این مشکل را تلاش معلمان در بهبود روش تدریس خود که نتیجه‌ی آن و پایدار نمودن آموخته‌های دانش‌آموزان است دانسته و نکات زیر را هدف آموزش تاریخ معرفی کرده است.

۱. آشنایی دانش‌آموزان با اوضاع و احوال گذشته‌ی وطنشان و علاقه‌مند نمودن آن‌ها به میهن خویش؛

۲. شناخت تاریخ ملی و ایجاد حس احترام نسبت به مورث ملی و جهانی و آموختن راه زندگی صلح‌آمیز به آنان، که این در گرو همکاری و تفاهم بین‌المللی است.

۳. تربیت و تقویت قدرت استدلال دانش‌آموزان نسبت به مسائل گذشته به وسیله‌ی درس تاریخ و استفاده از تجارب گذشتگان برای درک و تجزیه و تحلیل مسائل سیاسی و اجتماعی عصر حاضر.

۴. تقویت قوه‌ی قضاوت دانش‌آموزان در نزاع‌ها و رودررویی حق و باطل، که در قلمرو مطالعه‌ی تاریخ میسر می‌گردد.

مؤلف با ذکر روش‌های معمول آموزش تاریخ نظیر سخنرانی، روخوانی، پرسش و پاسخ و کنفرانس به نقد و بررسی این روش‌ها پرداخته است و مهم‌ترین ابزار کمک‌آموزشی را موارد زیر بیان می‌کند و به توضیح در مورد هر کدام می‌پردازد: تخته‌سیاه، اهمیت مکان جغرافیایی و نقشه در آموزش تاریخ، استفاده از نمودار، بازدید و استفاده از وسایل شنیداری و دیداری

الگوی روش تدریس فعال و مشارکتی درس تاریخ؛ سکینه اصلانی

در الگوی پیشنهاد شده توسط نویسنده بر این موارد تأکید شده است: اولاً بر حفظ کردن درس تاریخ کم‌تر تکیه شود، ثانیاً دانش‌آموز به همراه معلم در فرآیند تدریس نقش فعال و مشارکتی داشته باشد، ثالثاً دانش‌آموز با استفاده از شکل‌ها و نقشه‌ها با درس ارتباط بیش‌تری برقرار کند؛ چرا که ۷۰ درصد یادگیری از طریق مشاهده‌ی عینی است. مؤلف خصوصیات روش تدریس فعال و مشارکتی را چنین ذکر می‌کند: ۱. در هر کلاسی قابل اجراست. ۲. دانش‌آموز قبل از شروع درس توسط معلم به سرعت مطالب اصلی را با توجه به برگه‌ای که معلم در اختیار گروه‌های چند نفری قرار داده یاد می‌گیرد. ۳. وقت‌گیر نیست. ۴. فراگیر در حین تدریس با معلم پیش می‌رود. مؤلف سپس ابزار تدریس و روش کار و نمونه‌ای از جدول طراحی آموزشی پایه‌ی دوم را بیان کرده است.

- آموزش تاریخ وقایع یا شخصیت‌ها؟؛ دکتر نصرالله صالحی

مؤلف ابتدا به واقعیت «عدم توجه به نقش شخصیت‌ها در بروز و ظهور حوادث» و یا توجه گذرا به شخصیت‌ها، در کتاب‌های درسی تاریخ ما، اشاره می‌کند و سپس به توصیف وضع آموزش تاریخ در مدارس پرداخته و معتقد است که درس تاریخ در مدارس ما، بیش از همه، بیان رویدادها و حوادث بر مبنای «نظمی رویداد شماره‌ان» است و این یعنی، آموزش تاریخ به حسب توالی تاریخی و وقایع محوری، بر شخصیت‌شناسی غلبه دارد؛ و نتیجه‌گیری نموده است که:

- در کتب درسی از شخصیت‌های مهم تاریخی به شکل گذرا سخن رفته است.

- در مقاطع مختلف تنها یک یا دو بار از شخصیت‌های مؤثر تاریخی سخن به میان آمده و سپس پرونده‌ی آن‌ها بسته شده است.

- از شخصیت‌های برجسته‌ی تاریخی در لابه‌لای حوادث سخن گفته شده است و حق مطلب به شایستگی ادا نشده است.

- کتاب درسی تنها اشاره‌ای کوتاه به زندگی پرفراز و نشیب شخصیت‌ها کرده که آن هم با نوعی انقطاع همراه است.

به نظر دکتر صالحی، کاستی‌های کتب درسی تاریخ با بدآموزی کتاب و معلم همراه شده و توجه به شخصیت‌های تاریخی گاه با تعصب و عدم انعطاف بر آموزش تاریخ سایه افکننده و شخصیت‌ها با تحریف، تخریب و تمجید مواجه می‌شوند. آن چه از آن غفلت می‌شود تعریف و شناساندن درست شخصیت است که با توجه به ضعف کتب درسی تاریخ، نقش معلم در این رابطه پررنگ‌تر می‌شود.

دکتر صالحی ضمن توصیه به معلمان تاریخ در مطالعه‌ی زندگی و اقدامات شخصیت‌هایی که در زمره‌ی مفاخر ملی محسوب می‌شوند به معرفی منابع موجود در این زمینه و فایده‌ی استفاده از این روش برای دانش‌آموزان پرداخته و سپس جهت آگاهی خوانندگان برخی از نهادهای فرهنگی را که به زندگی شخصیت‌هی تاریخی توجه خاص نموده و به انتشار آثاری درباره آن‌ها پرداخته‌اند معرفی کرده است.

- ایفای نقش، شیوه‌ای در تدریس تاریخ؛ نوشته‌ی: توموتووینن، ترجمه‌ی: حمید ملک محمدی

با توجه به لذت‌بخش بودن بازی‌های رایانه‌ای آیا می‌توان بازی‌های مناسبی با هدف یادگیری تاریخ ساخت؟ مؤلف در این مقاله بر بازی‌های ایفای نقش تمرکز دارد. این بازی‌ها عبارتند از اجرای بازی، نقل داستان و ماجراهای غیرواقعی و تاکتیک‌های بازیگری که با هیجان و سرگرمی همراه هستند. آنگاه به توضیح روند کار و قوانین بازی می‌پردازد. ابعاد نظری این روش شامل موارد زیر است:

۱. ساختارگرایی در بافت تدریس تاریخ چیست؟ ۲. تاریخ فعال چیست؟ ۳. بازی ایفای نقش، روشی ساختارگرایانه در تدریس تاریخ

در این قسمت مؤلف نمونه‌هایی از بازی‌های ایفای نقش مورد استفاده در تدریس را با بیان مثال‌هایی از دروس تاریخ و توضیح در مورد هر کدام از بازی‌ها ذکر می‌کند. بازی‌ها عبارتند از: ۱. ایفای نقش ۲. تابلو کردن ۳. موقعیت‌سنجی داغ ۴. اینترنت. بازی ایفای نقش روشی مؤثر در جذاب‌تر ساختن یادگیری درس تاریخ دوره‌ی دبیرستان است و از آن‌جا که از نوع کارگروهی و تفکر فعال است، صرف نظر از سرگرمی بودن، سال‌ها پس از تحصیل در خاطر افراد ماندگارست.

- مقاله‌ی تخیل و تاریخ، درآمدی بر چگونگی به‌کارگیری قوه‌ی تخیل در آموزش تاریخ؛ دکتر عبدالرسول خیراندیش

درک تاریخ به مقدار زیادی متکی بر به‌کارگیری قوه‌ی تخیل است. نگارنده پس از آن‌که به تفاوت میان «تعقل، پندار و تخیل می‌پردازد، عنوان می‌کند که تخیل فعالیت ذهن با عنایت به واقعیت بیرونی است. وقایع تاریخی پس از وقوع به زمان گذشته وارد می‌شوند، از گذشته‌ی نزدیک به گذشته‌ی دور سیر می‌کنند به مرور اجزای وقایع معدوم شده تا جایی که اخبار و آثار باقی‌مانده از واقعه، به عنوان شاهدهایی، به عقل امکان شناخت گذشته را بدهد درک عقلانی تاریخ مشکلی ندارد؛ اما جایی که شواهد و مدارک کافی در اختیار نباشد، راه یافتن به دوردست‌ها به کارگیری قوه‌ی تخیل است که جهت تکمیل بخش آسیب‌دیده‌ی تاریخ انجام می‌شود. ایجاد انگیزه به وسیله‌ی هدایت تخیل تاریخی از دیگر کاربردهای تخیل

در آموزش تاریخ است. نویسنده معتقد است زیبایی رویاگونه دنیای خیال وقتی با تاریخ درآمیزد انگیزه و جذابیت خوبی برای مطالعه‌ی تاریخ ایجاد می‌کند. در این زمینه تاریخ با دو مقوله‌ی هنر و قصه ارتباط می‌یابد. وی پس از اشاره به رمان رابینسون کروزوئه، اثر دانیل دفو. این اثر را نخستین کاربرد نوین تخیل در تاریخ‌نگاری می‌داند. تخیل بخش مهمی از ساختار روحی و فکری انسان است که در همه‌ی سنین به ویژه سنین پایین، حضور مؤثری در ذهن افراد دارد. بنابراین استفاده از تخیل در فضاسازی تاریخی، ادراک تاریخی و انس با تاریخ مؤثر است.

- کاربرد زبان در آموزش تاریخ؛ نوشته‌ی: جی. برنباو ترجمه‌ی: محبوبه احمدیان اسدآبادی، زهرا ولی‌زاده نویسندگان مشکل اصلی برقراری ارتباط را در این می‌دانند که در بسیاری از متن‌ها، نمی‌توان معانی دقیق و خاصی به کلمات نسبت داد؛ افراد معنی لغت را قبلاً به شکلی یافته‌اند و در متون جدید به شکلی دیگر با آن روبه‌رو می‌شوند. پس زمانی که با لغتی مواجه می‌شوند همان معنایی برای آن‌ها تداعی می‌شود که قبلاً در متن‌های دیگر به‌کار رفته، و این همان ارتباط و انتقال معانی است.

لغات، عبارات، بندها و جملات نمادهایی هستند که مفاهیم و مصادیق مشخصی برای گوینده دارند، اما ممکن است که این نشانه‌ها برای شنونده همان مفاهیم را تداعی نکنند. در مورد تاریخ نیز این مشکل مطرح است، بازسازی خیالی گذشته بر اساس منابع مستند است و مورخ باید بداند که لغت در یک سند مکتوب فقط یک نشانه بوده و امروز ممکن است مفاهیم و مصادیق دیگری را دربرگیرد. لغت باگذشت زمان دچار نوسان شده و تغییر می‌کند. در آموزش تاریخ و برقراری ارتباط باید نشانه‌های زبان‌شناسی یا الگوهای نمادین با موقعیت تاریخی و نیازهای دانش‌آموزان منطبق گردند. این مقاله در انتها به بیان نکات و توصیه‌هایی در رابطه با آموزش زبان تاریخ می‌پردازد.

اتاق تاریخ؛ نوشته‌ی: اف. جی. دویر، بی. لیت، ترجمه‌ی: فاطمه عطاران، رضا حسینی الهاشمی

دلیل وجود اتاق تاریخ از نظر نویسنده‌ی این مقاله، زمان محدود این درس است. اختصاص اتاق خاصی به تاریخ، و وسایل موجود در آن، استفاده‌ی بیشتر از وقت و نیز به‌کارگیری وسایل کمک آموزشی را آسان کرده و بدون مزاحمت در آن کار می‌شود. نویسنده پس از ذکر حسن اتاق تاریخ، به شرح تجهیزات مورد نیاز در آن و ذکر نمونه‌هایی از این تجهیزات می‌پردازد.

- وسایل کمک آموزشی در مدارس؛ نوشته‌ی: جی. اچ. هیتون، ترجمه: محبوبه احمدیان اسدآبادی

نویسنده گفتار و نوشتار را یکی از روش‌های اساسی تدریس تاریخ می‌داند، اما معتقد است که این روش باید با وسایل کمک آموزشی دیداری تکمیل گردد. سپس به معرفی برخی از وسایل

کمک آموزشی دیداری و توضیح در مورد آن‌ها پرداخته است که عبارت‌اند از:

۱- تصاویر کوچک

۲- تصاویر بزرگ

۳- فیلم ۱۶ میلی‌متری

- بناها، موزه‌ها و مکان‌های تاریخی؛ نوشته‌ی: ایسلا

دونکادتر، ترجمه‌ی: منصور چهارزی

بازدید از مکان‌های تاریخی از نظر مؤلف، جنبه‌ی اجتماعی تاریخ نظیر منازل، ظروف آشپزخانه، اسباب و اثاثیه، حمل و نقل، صنایع دستی، بناهای مذهبی و نظامی و ... را آشکار می‌سازد. نویسنده برای ساماندهی یک بازدید، اصولی را در نظر گرفته است که کارشناسان آموزش و پرورش باید به آن توجه نمایند

۱- کار بازدید باید با تکلیف درسی آمیخته شود ۲- بچه‌ها با روحیه‌ی اکتشاف و جست‌وجوگری از این مراکز بازدید کنند تا آن‌چه را که یافته‌اند برای مراجعه بعدی ثبت نمایند. وی سپس به امکانات آموزشی موجود در بناها، مکان‌ها و موزه‌ها اشاره می‌کند و می‌افزاید: برخی از موزه‌های شهرهای بزرگ خدمات آموزشی گوناگونی ارائه می‌دهند که عبارت است از: ۱- سخنرانی در حین گشت‌وگذار ۲- درس در کلاس موزه ۳- کار در گالری‌ها ساماندهی بازدید از موزه که برای دانش‌آموزان مفید است شامل: آمادگی و کاربرگ‌هاست. آمادگی به سه قسمت تقسیم می‌شود ۱- اطلاعات قبلی در مورد مکانی که بازدید می‌کنند ۲- کمک به بازسازی خلاق ۳- کمک به تشخیص دوره‌ای که بچه‌ها مطالعه می‌کنند. در ادامه مؤلف به معرفی مجموعه‌ی امانتی موزه‌ها و انتشارات موزه‌ها، بناها و مکان‌ها پرداخته است.

- کاربرد داستان‌ها در آموزش تاریخ؛ نوشته‌ی: دورسون دیلک

و گلچین یا پیچی، ترجمه‌ی: عزت‌الله زارع - منصور چهارزی

داستان‌ها همواره به عنوان ابزاری مؤثر در آموزش تاریخ به شیوه‌ی سنتی مورد استفاده بوده‌اند. داستان سرایی فرایندی انتزاعی و دربردارنده‌ی نوعی تفکر خلاق است. نویسندگان مقاله ویژگی‌های بایسته در داستان را در سه جنبه می‌دانند: ۱- برقراری ارتباط میان تاریخ و داستان ۲- کمک به بسط تفکر انتزاعی ویژه کودکی ۳- بازسازی یک واقعه به کمک تخیل

مقاله، به نقش معلمان و دانش‌آموزان در فعالیت‌ها بر مبنای داستان اشاره نموده و پژوهش و تفاسیر یافته‌ها در این روش را بررسی کرده و به روش نقاشی دانش‌آموزان جهت ملموس ساختن تاریخ توجه خاص نموده و با مثال‌هایی این روش را تشریح کرده است. در این مقاله به این نکته هم توجه شده است که چگونه می‌توان داستان‌ها را در آموزش تاریخ مورد استفاده قرار داد.

- اهمیت قصه و داستان در آموزش تاریخ: زهرا قیداری

در این مقاله تلاش شده تأثیر داستان و قصه در ابعاد آموزشی و تربیتی نشان داده شود. مؤلف پس از بررسی مشکلات و موانع تدریس غیرفعال در کلاس درس تاریخ، به ارائه‌ی راهکارهایی در این زمینه پرداخته است؛ سپس با تعریف قصه، خاستگاه قصه‌گویی، تاریخچه‌ی قصه و اهمیت و فواید داستان و قصه‌گویی برای فراگیران، داستان را وسیله‌ای برای آموزش و تربیت، پرورش تفکر خلاق و انتقادی، ایجاد نگرش، تقویت قوه‌ی تخیل، رشد تفاهم، تحسین میراث‌ها، شناخت شخصیت‌ها (مثبت و منفی)، شناخت درمان و اصلاح رفتار کودکان و به عنوان منبعی دست دوم در کلاس تاریخ معرفی کرده است. آن‌گاه شیوه‌ی بیان داستان و قصه در کلاس را توضیح داده و در آخر فضای قصه‌گویی را در شکل‌های متفاوتی مانند نیم دایره در کلاس، فضای آزاد، خارج از مدرسه، بیرون از شهر، مصاحبه با افراد کهن‌سال برای استفاده از تجربیات آن‌ها ذکر می‌کند.

- چگونه و با چه روشی می‌توان نشاط و شور و شوق

بیشتری برای دانش‌آموزان در درس تاریخ ایجاد کرد؟؛ طاهره

سعادت‌وند نویسنده، با روشی اقدام‌پژوهانه، مشکل عدم نشاط کلاس تاریخ خود را بررسی نموده است و پس از جمع‌آوری اطلاعات به انتخاب یک راه‌حل موقت که شامل پنج طرح اولیه و در ادامه طرح‌های جدید دیگری در تدریس بود می‌پردازد:

۱. بازی ۲. درست کردن شجره‌نامه ۳. درست کردن اشیای

مختلف با گل ۴. بیان داستان در مورد انسان‌های نخستین

۵. ساختن تابلو از چگونگی زندگی انسان‌های نخستین ۶.

باستان‌شناسی قرآن ۷. کشیدن نقشه روی طلق و داستان آریایی‌ها

۸. نقل داستان و بیان خدمات ایرانیان به جهان و درست کردن

ماکت تخت جمشید ۹. بازدید از موزه ۱۰. نقشه‌هایی از طلق

مربوط به قلمرو ایران و درست کردن ماکت طاق کسری ۱۱.

اجرای ایفای نقش ۱۲. شهرشناسی ۱۳. بازی و معما برای تاریخ

۱۴ تشکیل نمایشگاه تاریخ و اجرای کنفرانس

نویسنده پس از ارزیابی، در نتیجه‌گیری اقدامات خود را موفق

یافته و پیشنهادهایی، جهت استفاده‌ی معلمان تاریخ، داده است.

- هفت قاعده برای شاداب‌سازی کلاس تاریخ یا تدریس

اثربخش تاریخ؛ ترجمه و تلخیص: کوروش فتاحی،

روح‌الله رنجبر

در این مقاله‌ی ۷ قاعده جهت شاداب‌سازی کلاس تاریخ

ارائه شده و در توضیح هر کدام روش‌هایی اثربخش در تدریس

این درس آمده است. قواعد مذکور عبارت است از: ۱. اشتیاق

۲. اتکای کمتر به کتاب‌های درسی ۳. استفاده از منابع دست

دوم نوشتاری ساده و قابل فهم ۴. استفاده از تاریخ‌های محلی و

زنده ۵. استفاده از موسیقی و فیلم برای جلب نظر بیشتر ۶. لزوم

افزایش سواد رایانه‌ای معلمان.